

CREIXEMENT AGRARI I DIFERENCIACIÓ SOCIAL PAGESA A LA COMARCA D'ANOIA ENTRE COMENÇAMENTS DEL SEGLE XVI I MITJANS DEL XVII

Francesc Valls Junyent

1. Introducció

Un estudi en curs de les modificacions de les estructures de la propietat i l'explotació de la terra entre començaments del segle XVIII i mitjans del segle XIX en els sectors de la comarca d'Anoia, on en aquesta època s'imposà l'especialització vitivinícola, ens està revelant dos fets importants. En primer lloc, que la relativa equidistribució de la propietat de la terra a començaments del segle XVIII evolucionà al llarg dels cent cinquanta anys següents amb una clara tendència vers la concentració i la polarització entre molt petits i grans propietaris. Per altra banda, aquesta polarització que ens mostra la distribució de la propietat resta camuflada per una distribució de la terra en explotació força més igualitària. Això és a causa que les grans propietats que s'estan conformant i consolidant en aquesta etapa prefereixen la cessió de les seves terres sota contractes de conreu (especialment rabassa morta) als petits pagesos amb molt poca o sense terra a l'explotació directa (utilitzant, per exemple, mà d'obra assalariada).

A la comarca d'Anoia retrobem, per tant, l'esquema definit per L. Ferrer per a la veïna comarca del Bages,¹ la qual cosa serveix per posar més en entredit encara la imatge d'equilibri i igualtat que segons els pairalistes del segle passat i principis del present regnava en el camp català.²

Quan ens hem preguntat sobre quins eren els orígens dels processos de concentració que havien generat els desequilibris en l'accés a la propietat de la terra a què acabem de fer esment i com s'havien produït unes acumulacions patrimonials de les dimensions de les d'alguns casos familiars concrets, ens hem trobat que només es podien explicar parcialment a partir de l'evolució seguida per aquests patrimonis al llarg del segle i mig esmentat i que calia resseguir la seva trajectòria des de força més enllà del segle XVIII. En alguns casos calia recular fins a mitjans del segle XIV per trobar els orígens de la configuració d'aquelles vastes masies els propietaris de les quals cedien terra a rabassa morta en els segles XVIII i XIX.

En el treball que teniu a les mans intentarem establir les principals característiques d'una etapa que contribuï decisivament a forjar l'estructura agrària dels segles posteriors i que cronològicament abasta des del final del que s'ha denominat crisi de la baixa edat mitjana fins al plantejament d'una nova crisi a les primeres dècades del segle XVII. Es tracta, en definitiva, de resseguir els grans trets de la dinàmica interna de les comunitats pageses d'una àrea geogràfica concreta en un període que s'emmarca en el que s'ha anomenat *transició del feudalisme al capitalisme*.³

1. FERRER ALOS, Llorenç: *Pagesos, rabassaires i industrials a la Catalunya central (segles XVIII-XIX)*, Publicacions de l'abadia de Montserrat, Barcelona, 1987, pp. 201-310.
2. Vegeu, GARRABOU, R: «El camp català als segles XIX i XX», a *Estructura social i econòmica del camp català*, Ed. La Magrana - Ins. Mun. d'Història de Barcelona, Barcelona, 1983, pp. 105-113.
3. HILTON, R. H (ED): *La transición del feudalismo al capitalismo*, Ed. Crítica, Barcelona, 1977.

Pel que fa al marc geogràfic cal tenir present que la comarca d'Anoia no és avui ni ha estat històricament un tot homogeni i que el que ací es dirà farà referència exclusivament als sectors de la comarca on s'expandí la vinya al llarg dels segles XVIII i XIX, i que segons la divisió tripartita de la comarca realitzada per J. Iglésies correspondrien a la conca d'Òdena, presidida en el seu centre per la capital comarcal, Igualada, i els vessants d'Anoia encarats al Penedès. La dinàmica socio-econòmica i estructural del fragment comarcal límitrof amb la Segarra presenta grans discrepàncies amb la dels dos sectors restants; el seu estudi el deixem per a una altra ocasió.⁴

2. L'expansió agrària del segle XVI. Característiques i cronologia

La historiografia general considera el segle XVI com una etapa d'expansió i superació de la persistent crisi que caracteritzà l'etapa final de l'edat mitjana, la qual havia fet trontollar les bases del feudalisme com a sistema social. Al llarg del segle XVI arreu creixé la població i augmentà la producció agrària i la de manufacturats, a la vegada que el comerç i la circulació de diner (entre d'altres raons per la massiva arribada de metalls amonedables del tot just descobert continent americà).⁵

En el cas de Catalunya, però, el segle XVI continua essent un dels períodes més desconeguts o, si més no, malconeguts. Tot i les aportacions recents de M. Duran⁶ entorn d'un tema tan trans-

4. Per a una major clarificació del marc geogràfic vegeu IGLÉSIES, Josep: *Assaig sobre l'extensió de la comarca d'Igualada*, Igualada, C.E.C.I., 1948.

5. KRIEDTE, Peter: *Feudalismo tardío y capital mercantil*, Ed. Crítica, Barcelona, 1982, pp. 29-83.

6. DURAN, Montserrat: «Producció i renda agrària a la Catalunya del segle XVI», a SALES, N, et al.: *Terra, treball i propietat. Classes agràries i règim senyorial als Països Catalans*, Ed. Crítica, Barcelona, 1986, pp. 186-213. De la mateixa autora: «El camp català, una etapa de prosperitat», a *L'Avenç*, 25, Barcelona, 1980, pp. 29-33.

cidental com el de l'evolució de la renda feudal i tot un seguit d'aspectes relacionats amb el món rural, o d'Eva Serra⁷ sobre el règim senyorial, o de Jaume Dantí⁸ sobre les interrelacions de la demografia, l'economia i la societat en el marc comarcal del Vallès Oriental, resten encara nombroses parcel·les de la història del mil cinc-cents català per explorar.

A les planes següents, amb l'ajut de les dades procedents del buidatge exhaustiu dels contractes de conreu que passaren per la notaria parroquial de Pierola, intentarem reconstruir alguns aspectes concrets de l'expansió agrària tal com es donà en aquesta població de l'actual comarca d'Anoia. L'abundància i la continuïtat d'aquest tipus de documentació ens permetrà deduir quines foren les tècniques agràries que feren possible el creixement del producte agrari i la cronologia d'aquest creixement. En apartats posteriors relacionarem els resultats obtinguts de l'anàlisi d'aquesta documentació amb el comportament seguit per altres variables, com per exemple la demografia. L'objectiu últim, però, és veure el protagonisme en l'expansió agrària dels diversos sectors pagesos per tal de conèixer alguns dels mecanismes de promoció social utilitzats per una cada vegada més poderosa pagesia benestant, i a la vegada els expedients de crisi de la petita pagesia que, com veurem, patia una degradació molt progressiva del seu status socio-econòmic.

7. SERRA i PUIG, Eva: «El règim feudal català abans i després de la Sentència Arbitral de Guadalupe», a *Recerques*, 10, Barcelona, 1980, pp. 17-32. De la mateixa autora: «El règim feudal al camp català als segles XVI i XVII», a *Estructura...*, Ob. cit. pp. 87-99. Ambdós treballs són extrets de la seva tesi doctoral avui publicada amb el títol: *Pagesos i senyors a la Catalunya del segle XVII. Baronia de Sentmenat 1590-1729*, Ed. Crítica, Barcelona, 1988.
8. DANTÍ i RIU, Jaume: *Granollers i comarca als segles XVI i XVII: evolució demogràfica i econòmica*, Granollers, 1981, on s'intenta una aproximació als diversos nivells de la vida econòmica (economies pageses, municipals i senyorials). Més recentment s'ha publicat la seva tesi doctoral: *Terra i població al Vallès Oriental. Època Moderna*, Ajuntament de Santa Eulàlia de Ronçana, 1988.

Les fonts

La contractació agrària que passà per la notaria parroquial de Pierola al llarg dels segles XVI i XVII, i que serà la fonts més important tant quantitativament com qualitativament que utilitzarem, pot dividir-se en diversos blocs:

A) Contractes d'arrendament de terres, entenent per tals aquells en què s'estipula una suma de diner pagadora cada any en un o diversos terminis a canvi de la cessió d'un tros de terra o de les pastures que es puguin fer en aquella terra, per un període de temps sempre especificat.

B) Contractes de masoveria, que són d'alguna manera una variant dels anteriors, ja que en lloc d'una peça de terra comprenen la totalitat d'un mas o heretat; per a nosaltres tenen un interès especial pel fet de posar en evidència en molts casos un procés de concentració patrimonial: pagesos que disposen de més d'un mas decideixen cedir a masoveria el o els que no conreuen directament. En ocasions, però, l'arrendament d'un mas pot obeir a altres raons: minoria d'edat i tutoratge dels seus hereus, emigració dels hereus...

C) Contractes de parceria o cessions de terra, normalment erma o boscosa, per tal que l'obtenidor del contracte la posi en conreu per un període de temps curt (generalment cinc anys).

D) Finalment, també apareixen contractes de cessió a parts de bestiar. Per aquest contracte l'obtenidor rep un nombre determinat de caps de bestiar novell (el més freqüent són porcs) que un cop engreixat vendrà pagant l'atorgador, en primer lloc la mota o valor dels animals en el moment en què se n'hi ha fet cessió, i a més una part dels guanys restants.⁹

9. Serveixi aquest com exemple: «*Antich Mata de Garrigues deixa quatre tossinos al ters guany, so és de 3 sous hu y de tres sous altre per dit Antich, cobrant emperò primerament lo dit*

Tant pel seu volum com per la importància qualitativa, en el present treball ens centrarem en l'anàlisi del tercer grup, és a dir, en les cessions de terres a parts de fruits. Aquesta fórmula contractual creiem que és la que canalitzà per les vies del dret l'expansió dels conreus que féu possible el creixement del producte final agrari per alimentar una població, com veurem, creixent. Amb aquesta documentació com a base intentarem establir les característiques i la cronologia de les rompudes, i també els seus protagonistes.

Característiques tècniques de l'expansió agrària del segle XVI

La primera afirmació que ens permet fer un repàs no gaire exhaustiu de les clàusules que incloïen aquests contractes fa referència a una característica fonamental que tingué l'expansió agrària del segle XVI i en el sector de la comarca d'Anoia on centrem les nostres observacions: es tracta d'un creixement predominantment extensiu. En tota la documentació examinada no hem trobat cap rastre d'intensificació del conreu i només en alguns casos sembla apuntar-se una tendència vers la difusió de conreus d'orientació comercial especulativa, tals com la vinya i l'olivera, que permeten fer un ús més intensiu del sòl que la cerealicultura. Concretament, en els arrendaments d'unes peces de terra que l'obra de l'església parroquial de Sant Pere de Pierola tenia en els termes de Pierola i Collbató s'obliga l'arrendatari a fer plantacions de vinya i oliveres.

Antich la mota que son sinch lliures a rao de 1 ll. 5 s. cada tossino los quals deixa a Felip Calafi habitant en lo terme de Masquefa...» A. Parroquial de Pierola (a partir d'ara A. P. Pierola). Man. XVIII f. 228.

- 3.2.1572: L'arrendatari Joan Lucià, del regne de França, s'obliga a plantar cinc-cents ceps cada any que duri l'arrendament en la peça de Pierola.¹⁰
- 19.1.1573: Joan Lucià, del bisbat de Comenge, del regne de França, pren en arrendament un tros de terra de la peça situada a Collbató, on plantarà oliveres.¹¹
- 27.1.1602: Pere Boxó pren en arrendament la peça de Pierola i s'obliga a plantar-hi mil ceps en cinc anys.¹²
- 13.1.1608: un nou arrendatari s'obliga a plantar a la peça de Pierola mil ceps en cinc anys.¹³
- 6.1.1618: Joan Segofi, pagès del regne de França, pren en arrendament ambdues peces obligant-se a plantar-hi dos-cents ceps i sis oliveres cada any.¹⁴

La majoria de les rompudes, però, no es faran amb l'objectiu de plantar vinya o oliveres, sinó que l'ús de la terra posada en conreu serà la sembradura, i, com ja hem dit, la fórmula contractual que regularà aquestes rompudes seran les cessions de terres a parts. L'obtenidor d'un d'aquests contractes haurà d'eixarmar la terra rebuda utilitzant la brossa de la rompuda per fer formiguers que serviran d'adob. En la majoria de contractes s'estipula que s'exceptuaran de la tallada roures i alzines, dels quals es treu un altre profit agrari: les aglans per al bestiar.

L'adobat de la terra per mitjà de formiguers i aquesta tallada selectiva ens fan adonar de les limitacions que a llarg termini pot representar aquest tipus d'expansió de la superfície conreada. Aquestes limitacions acaben de posar-se en evidència en les clàusules referents a la durada del contracte i la periodicitat del conreu de la peça de terra rompuda. Pel que fa al primer punt, no-

10. A. P. Pierola. Man. XVIII f. 45.

11. A. P. Pierola. Man. XVIII f. 52 v.

12. A. P. Pierola. Man. g-h f. 38 v.

13. A. P. Pierola. Man. XVI f. 71.

14. A. P. Pierola. Man. XVIII f. 200 v. En arrendaments successius tenen tendència a desaparèixer les clàusules que obliguen a plantacions, coincidint al llarg del segle XVII amb una reducció progressiva de la duresa de l'arrendament.

més cal dir que en un reduït nombre de casos la cessió supera els cinc esplets o collites, període passat el qual cal suposar que la rompuda s'abandona de nou al bosc. Quant a la periodicitat, hem observat ben pocs contractes que no contemplin un temps més o menys llarg de guaret entre els esplets. El contracte més freqüent és el de cinc anys i quatre esplets de durada. És a dir, intercalant un any de guaret entre dues de les cinc collites:

*«Jo salvador Rovira (...) logue a vos Vicens fossalba (...) per a temps de cinc anys y quatre esplets un tros de bosch anomenat la Serra den migans ço es lo que puga traure y formiguerar».*¹⁵

Encara que en algunes ocasions, potser per tractar-se d'una terra menys fèrtil, es puguin incrementar les precaucions davant un possible esgotament del sòl:

*«joan Paloma (...) leix tot lo mas Coll —es tracta d'un mas rònc— a vos Salvador garau (...) so es a sinch esplets, so es dos esplets primers tots consecutius, los altres tres esplets hun any per altre a goret».*¹⁶

Aquesta fórmula d'expansió agrària recolzada en un creixement per extensió dels conreus i no per l'increment de la productivitat fa pensar que en un període de temps no gaire llarg havia de topar amb unes limitacions insalvables derivades de la finitud o desgast progressiu del factor terra amb l'aparició de rendiments decreixents. Més aviat sembla, però, que en el moment que toca sostre l'expansió dels conreus encara restava força terra susceptible de ser eixarmada per un sistema tan tradicional com el que acabem de descriure, amb uns resultats acceptables. Caldrà cercar l'explicació de l'aturada del creixement agrari del segle XVI en altres aspectes més que no pas en l'escassetat del factor terra.

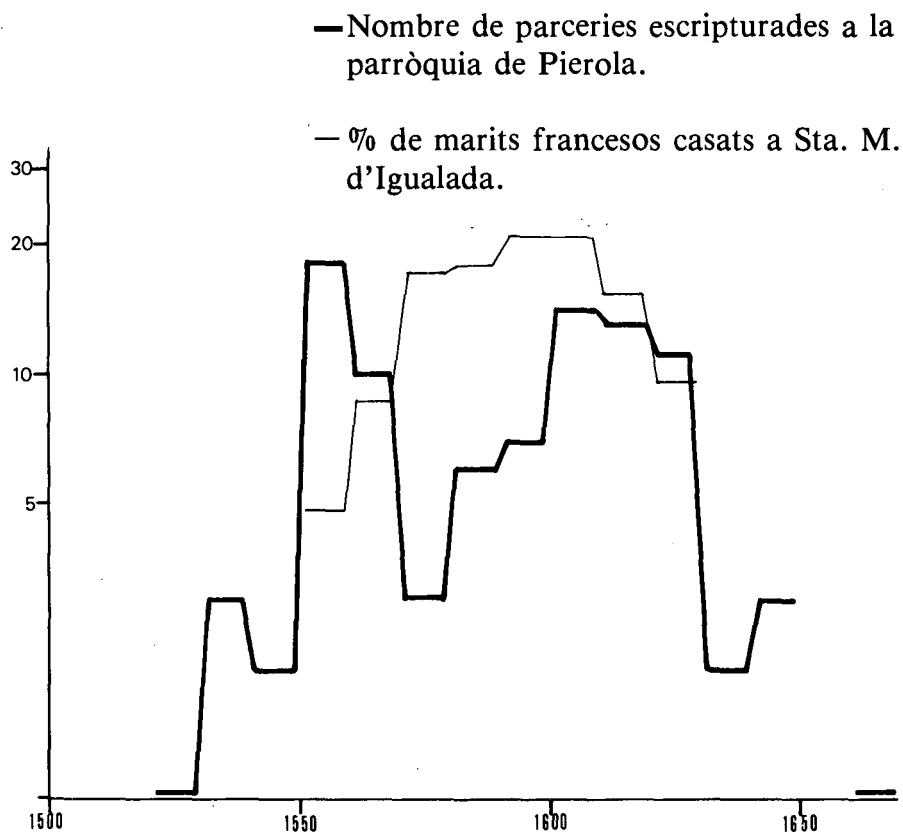
15. A. P. Pierola. Man. XVIII f. 11.

16. A. P. Pierola. Man. XV f. 58

Aproximació a la cronologia del creixement agrari del segle XVI

Amb l'objectiu d'establir una cronologia al més precisa possible de l'expansió dels conreus per mitjà de les rompudes regulades per contractes de parceria, que tal com hem apuntat en l'anterior apartat devien ser la majoria, hem agrupat el nombre de contractes per decennis i hem representat gràficament els resultats per mitjà d'una corba esglaonada. En el mateix gràfic hem inclòs una altra corba corresponent al percentatge de marits francesos sobre el total de casats a la parròquia de Sta. M. d'Igualada.¹⁷ De moment només ens fixarem en la corba més gruixuda, que representa el total de cessions de terra a parts escripturades en cada decenni. Hauríem preferit disposar, en lloc del nombre de contractes que impliquen rompuda, de l'extensió a què afectaven les rompudes. aquesta dada no l'hem pogut obtenir, ja que en la majoria de contractes no s'especifica la superfície afectada, i ens hem d'acontentar, per ara, amb aquest indicador indirecte.

17. Vegeu TORRAS i RIBÉ, J. M.: «Demografia i societat a Igualada durant els segles XVI i XVII», a *Miscellanea Aqualatensia*, 4, C.E.C.I., Igualada, 1987, pp. 93-101.

Els primers contractes de rompuda daten dels anys vint de 1500, però, de fet, no és fins cap a mitjans de la centúria que s'accelera el ritme de les rompudes segons sembla indicar el creixement del nombre de parceries estipulades per aquelles dates (anys cinquanta i seixanta). Després d'una momentània reculada en els anys setanta, serà durant les dècades de finals del cinc-cents i les primeres del sis-cents quan se n'escripturaran de forma continuada i creixent. A partir de mitjans del segle XVII aquesta modalitat contractual desapareix.

El que podem deduir de la cronologia que acabem d'esbossar és que el creixement de la superfície conreada i de la producció agrària que devia comportar és un fet de la segona meitat del segle XVI i les tres primeres dècades del XVII. Les cessions a parts de terres ermes i boscoses per ser rompudes es concentren en aquest període. Com s'explica aquesta cronologia? Per quina raó a partir de 1630 desapareixen o si més no baixen molt de ritme les rompudes? Per respondre aquests interrogants cal que passem a comparar el ritme d'extensió dels conreus amb el comportament d'altres variables, tals com la demografia o la dinàmica mateixa de l'estructura agrària de classes.

3. Expansió agrària i demografia. La immigració francesa

Un factor que sense cap mena de dubtes s'ha de posar en relació amb el creixement de l'àrea conreada i de la producció agrària és la demografia. No és que vulgui defensar plantejament de tipus maltusià per explicar el creixement de la superfície conreada al llarg de la segona meitat del segle XVI i primers anys del XVII, i la posterior aturada de les rompudes a partir de la dècada de 1630, ja que crec, com he dit anteriorment, que malgrat les deficiències tècniques del sistema de conreu, difícilment es podia arribar a una estrangulació de tipus maltusià, car el ritme de les rompudes és improbable que arribés a esgotar la terra conreable. Fins i tot es fa difícil pensar que s'arribés a una situació de rendiments decreixents, ja que la gran quantitat de terra disponible després de la crisi demogràfica dels segles XIV i XV no obligaria a acudir a les terres marginals; i, en tot cas, més que de la disponibilitat de terres en termes generals, del que caldria parlar és de la distribució de la terra i de la capacitat econòmica (de treball i capital) per fer-la produir entre la pagesia, que en la societat tardofeudal és qui tenia a les seves mans la iniciativa en el procés productiu de subsistències.

El que vull dir amb tot això és que, com que el creixement demogràfic depèn de les decisions particulars de les famílies d'una comunitat donada,¹⁸ i aquestes decisions dependran en bona mesura d'un cúmul de circumstàncies d'ordre econòmic i social a les quals es veuen sotmeses les unitats familiars, caldrà en darrera instància acudir a aquest context econòmico-social per entendre les raons profundes tant de l'expansió de la segona meitat del segle XVI com de la reculada de mitjans del segle XVII. La demografia no és la variable independent que ho explica, sinó que resta subordinada a la dinàmica del conjunt de l'estructura agrària.¹⁹

El creixement demogràfic de la comarca d'Anoia en el segle XVI i primers anys del XVII

Pel que fa a la demografia, el segle XVI es presenta d'entrada com de creixement després d'uns cent cinquanta anys de reculada del nombre d'habitants que s'inicia amb el daltabaix de 1348. El creixement, però, ni de bon tros podrà omplir el buit poblacional obert per les grans pestes, ja que algunes constatacions a nivell local ens fan pensar que els nivells de població anterior a 1348 no s'assoliran de nou fins a finals del segle XVIII.²⁰

A començaments del segle XVI tot sembla indicar que la caiguda del nombre d'habitants ja ha tocat fons, però la sensació de país buit i despoblat es fa patent arreu. Els senyors estan força preocupats per la falta de braços per treballar les terres i davant l'emigració d'alguns pagesos continuen exigint que passin a resi-

18. Kriedte, per exemple, ens recorda que molt possiblement en l'edat mitjana les societats europees ja havien posat en marxa mecanismes de control per impedir tensions entre el nombre d'homes i els recursos agrícoles. Aquests serien fonamentalment dos: el condicionament del matrimoni a l'existència d'una font d'ingressos i el celibat forçós. Vegeu KRIEDTE, P.: *Feudalismo...*, Ob. cit., p. 30.

19. Vegeu COHEN, A.: «La población, problema teórico: "variable independiente" o históricamente dada?», a *Estudios Geográficos*, 187, Abril-junio 1987.

20. TÉRMENS i SAMSO, Josep i VALLS i JUNYENT, Francesc: «Pierola», a *Història de la comarca d'Anoia*, Ed. Parcir, Manresa, vol. II (en premsa).

dir als seus masos i posar-los en conreu, amenaçant l'execució dels seus béns. El 25 de maig de 1522 el batlle del senyor de Pierola exigia a l'hereu d'un mas que passés immediatament a fer-hi «*foch y estada*»²¹ i en l'arrendament d'un altre mas feia incloure la clàusula següent: «*que si lo senyor mos. Calders vol que en lo dit mas se fassa foch hi estada que lo dit tomas —és a dir, l'obtenidor de l'arrendament— sia obligat a fer-hi*».²² No es tracta de casos aïllats, ja que en un poble ben allunyat geogràficament del de Pierola, com és el de Tous, el monestir de la Murtra, senyor d'aquella població, feia exigències semblants als seus emfiteutes:

«*(...)a instància y requesta del procurador fiscal y patrimonial del dit monestir fets manament que gabriel grasa laurador del loc de Thous nou adquisidor de la casa y aretat den mateu grasa go. (...) que dins sis mesos prop venidos (...) fassa foc e estada y continua residencia en la casa y aretat qui stada del dit mateu grassa (...) altrament seria proscrit en comissarse la dita casa y aretat(...)*».²³

«*Silvester (?) habiator ville Ste. Columbe de queralto (...) convenit et promisit bona fide quod ad festum naturalis domini proxime venturum comparebit coram procuratore monasteri Stum. yeroni, domini dicti castri, seu coram baiulo et quod faciet foch y estada en la casa e heretat —que posseeix en aquell terme— e traurà e cultivarà las terres hermes de dita heretat, y en cars que vuy a llavors ço es de aci a la dita festa de nadal ell no ha tretes ni cultivades las ditas terres hermes (...) consent ara per llavors que la senyoria o lo qui tengue loch de aquella se puga pendre o comissar tota la dita heretat*».²⁴

21. A. P. Pierola. Man. X f. 72 v.

22. A. P. Pierola. Man. X f. 71.

23. Llibre de la cort del batlle del castell de Tous. A.C.A. Monacals (hisenda), reg. 2490.

24. Llibre de la cort del batlle del castell de Tous. A.C.A. Monacals (hisenda), reg. 2490.

Les dades dels fogatges de 1515 i 1553 deixen entreveure un creixement de la població no gens despreciable, que progressivament pal·liaria el despoblament derivat de la crisi demogràfica baix-medieval, sense arribar, però, a recuperar els nivells de població del segle XIII, tal com abans apuntava. El conjunt de la comarca d'Anoia, segons les estimacions de J. Iglésies, havia passat dels 1.165 foncs de 1497, als 1.445 del fogatge de 1553. El creixement de dos-cents noranta focs en poc més de cinquanta anys no havia estat suficient per acostar la demografia anoienca a aquells 2.140 focs amb què s'estimà la població en el primer dels fogatges coneguts.²⁵

Una aproximació més precisa als ritmes de creixement i a la seva cronologia s'hauria de fer a partir de les corbes de batejats, casats i enterrats de les parròquies de la zona. Ara com ara, però, només disposem de les dades publicades per J. M. Torras sobre Igualada i de les procedents dels sondatges que he realitzat en alguna altra parròquia. En el sen treball, J. M. Torras apunta com un dels principals factors del creixement demogràfic de la capital comarcal la considerable immigració francesa que ell detecta en el buidatge sistemàtic de les partides de matrimoni de l'única parròquia iguadalina.

25. IGLÉSIES i FORT, Josep: *Evolució demogràfica de la comarca d'Igualada*, C.E.C.I., Igualada, 1972.

26. TORRAS i RIBÉ, J. M.: «Demografia...», Ob. cit., pp. 93-101. Sobre el tema de la immigració francesa encara segueix essent insubstituïble l'obra de NADAL, Jordi, i GIRALT, Emili: *La population catalane de 1553 a 1717. L'immigration française et les autres facteurs de son développement*, Sepven, París, 1960, i amb caràcter més metodològic, dels mateixos autors: «Ensayo metodológico para el estudio de la población catalana de 1553 a 1717», a *Estudios de Historia Moderna*, III, C.S.I.C.-Univ. de Barcelona, 1953, pp. 145-276.

Marits francesos a la parròquia de Santa Maria d'Igualada (1551-1630)

	(1)	(2)	(3)
1551-1560	146	7	4'8
1561-1570	195	17	8'7
1571-1580	294	50	17
1581-1590	231	41	17'7
1591-1600	237	51	21'5
1601-1610	201	43	21'4
1611-1620	256	40	15'6
1621-1630	253	25	9'8

(1) Total matrimonis (2) Marit francès (3)% francesos

Font: TORRAS I RIBÉ, J. M.: *Demografia i societat...*, Ob. cit. p. 97.

Lògicament aquest fet no és privatiu d'Igualada i en el buidatge de la contractació agrària que he fet en l'arxiu de Pierola he topat en reiterades ocasions amb persones nouvingudes de més enllà dels Pirineus.²⁷ Igualment, en el buidatge, en curs, del registre d'òbits de Piera, s'ha pogut detectar una presència d'estrangers que sense assolir els nivells de la capital comarcal no deixa de ser significativa:

27. El contracte que es transcriu a continuació demostra prou bé la presència de francesos per terres d'Anoia i el seu paper com a impulsors del creixement agrari: «*Ego joannes lucià regni frantie confès y en veritat regonesch tenir en comanda o encomat de vos joan de Sanct pere, del regne de fransa, lo que toque ma part de dues boygues sembrades la una de tinguda de set corteres de sembradura la qual tinch a mitges ab vos dit johan de Sanct pere y dites set corteres y son sembrades lo present any las sinch son de blat de menjar y les dues de civada l'altra es de tinguda de dues corteres de sembradura y a un tros de bosch, la qual vos dit johan de sanct pere teniu a mijes ab en valta de la Poblay ab en pomes, gendra de dit Valta del regne de fransa y mes jo dit johan lucia me obligo en donar sinch lliures per vos dit johan de sanct pere so es a dit volta de la pobla del que se traurà de dites boygues...*», 29.10.1571, A. P. Pierola. Man. XVIII f. 43 v.

Òbits registrats a la parròquia de Santa Maria de Piera (1542-1610)

	(1)	(2)	(3)
1542-1550	126	5	3'97
1551-1560	224	10	4'46
1561-1573 (No hi ha dades)			
1574-1580	273	14	5'13
1581-1590	493	20	4'06
1591-1600	413	14	3'39
1601-1610	425	27	6'35

(1) Total òbits (2) Òbits d'estrangers (3): $(2)/(1) \times 100$

Font: A. P. Piera. Llibres d'òbits corresponents.

En tot cas, la conclusió que es pot extreure de l'anàlisi d'aquestes dades fragmentàries és que la considerable immigració francesa és potser tan important com el propi creixement vegetatiu a l'hora d'explicar el creixement demogràfic de la comarca d'Anoia al llarg del segle XVI i primeres dècades del XVII. Ara bé, quina és la relació entre aquest tipus de creixement demogràfic i el creixement de l'àrea conreada? Per tal de respondre a aquesta qüestió en la gràfica que podeu veure en una pàgina anterior, hem dibuixat a més de la corba referent al nombre de parceries protocol·litzades a Pierola, una altra (la més prima) que ens indica el % que signifiquen els marits francesos sobre el total dels casats a Sta. M. d'Igualada. El període de màxima afluença de francesos que va de mitjans del segle XVI fins cap a 1630 coincideix amb l'etapa de màxima expansió dels conreus, regulada per contractes de cessió de terres ermes i boscoses a parts. Tot fa pensar, per tant, que els nouvinguts degueren tenir un protagonisme destacat en aquestes rompudes i ampliacions dels conreus.

L'anàlisi detallada de les parceries i sobretot de les persones que vinculen ens revelarà la manera per mitjà de la qual el teixit social absorbí el creixement del contingent humà general més que pel creixement vegetatiu de la població autòctona per una immigració molt considerable.

4. El protagonisme dels diversos sectors pagesos en l'expansió agrària del segle XVI

L. Ferrer, en un treball recent, ha plantejat la hipòtesi segons la qual els immigrants francesos al llarg dels segles XVI i XVII passaren a formar part, juntament amb els cabalers de masos en dificultats, de la petita pagesia local situada en uns petits nuclis urbans en creixement, i accedien a la terra per mitjà de cessions sota contractes de conreu diversos que els feien aquells emfiteutes que estaven consolidant entorn del seu mas originari un gran patrimoni per vies diverses (política matrimonial, endeutament d'altres pagesos...).²⁸ La contractació notarial examinada confirma en bona mesura aquesta hipòtesi, però a la vegada ens permetrà presentar tot un seguit de consideracions entorn dels principals factors de diferenciació i desintegració de la comunitat pagesa.

Exemples il·lustratius del que diu L. Ferrer per al Bages podrien ser casos com el de Joan Carreras «*del lloch de puigmaurin, diocesis de comenya regni de franciae*», qui el 15 de juliol de 1612 rebia un arrendament de Jaume Valls, pagès de Pierola, una casa «*ab un bossinet de ort y un trosset de vinya*».²⁹ O el de Bernat Berni «*del lloch de Delasots, regna de fransa*», qui el 24 d'agost de 1610 rep sota contracte de parceria tres jornals de bosc de mans d'un dels grans emfiteutes locals, Benet Fossalba, pagès de Pierola.³⁰ O el d'aquells Joan Lucià i Joan Segofi, francesos que

28. FERRER, Llorenç: «La diferenciació social pagesa», a SEGURA, Antoni et al.: *Orígens del món català contemporani*, Fundació Caixa de Pensions, Barcelona, 1988, pp. 81-100.

29. A. P. Pierola. Man. XVIII f. 186.

30. A. P. Pierola. Man. g-h f. 85.

emprenien la rompuda de les terres de l'obra de l'església de Pierola, com hem vist abans.³¹

Tan important, però, com aquesta fórmula d'utilització dels nouvinguts francesos per posar en conreu noves terres, n'hi ha d'altres fins ara poc conegudes. La presència de francesos al costat d'altres obtenidors de parceries al segle XVI ens fa suposar que aquests participaven en les rompudes com a mossos, criats, etc. de pagesos que els acollien a casa seva. De la mateixa manera, la participació dels nouvinguts en l'expansió agrària del segle XVI no crec que s'acabi en el paper de fornidors de mà d'obra, ja que la seva participació en les denses xarxes del crèdit rural com a prestamistes dóna encara més rellevància a la seva presència.

Francesos, pagesos benestants i masos en dificultats

En contra del que es podria pensar a partir del que portem dit, no eren els petits pagesos els principals obtenidors de parceries al terme de Pierola, sinó que la majoria de les parceries eren fetes als que hem pogut identificar com a grans pagesos del terme i els principals atorgadors, tot un seguit de masos de dimensions mitjanes o petites que es trobaven amb múltiples dificultats per fer front a la seva reproducció social i fins i tot a la pròpia subsistència. Per a aquest sector pagès la cessió de terres a parts a canvi d'una bestreta de diners que li feia l'obtenidor (qui els recobrava descomptant-los de les parts de fruits que havia de pagar de les collites) era un expedient de crisi, com ho era recórrer al crèdit i que només diferia per un temps més o menys llarg la pèrdua d'una part o de tot el seu domini útil. Quin paper jugaven els francesos en tot això? Ens ho desvetllen algunes escriptures en les quals apareixen alguns d'aquests francesos al costat dels grans emfiteutes en l'obtenció de contractes a parts, deixant diners a pagesos crònicament endeutats:

31. A. P. Pierola, Man. XVIII f. 200 v.

- 29.7.1571: Salvador Gras, pagès de Pierola, deixa a lloguer a Jaume Guillamot, del regne de França, i a Antoni Lluís Gras, germà de dit Salvador, un tros de terra de 3.000 formiguers. *«Dit Salvador confessa deure a dits Jaume Guillamot y toni luys Gras, germà seu, so es XVIII corteres de forment les quals li an deixades graciosament (...)»*.³²
- 20.9.1582: Salvador Pinalt, pagès de Pierola, deixa a parts a Salvador Mata, del mas de Garrigues, i a Pere Font, del regne de França, fadrins habitants de Pierola, un tros de bosc. Li bestrauen 11 lliures que *«an de cobrar dits fadrins de les parts (...)»*.³³
- 18.9.1585: Joan i Joan Paloma, major i menor, lloguen per un any un camp a Jaume Paret i a Ramon Pujol, de França, per 9 lliures que els han bestret.³⁴
- 17.10.1586: *«Salvador fabrer alias pinalt confes y otorc deura a pere font payes del regne de frança nou ll. les quals promet pagar d'esta manera, so es, que jo dit pinalt dex al sobradit pere font un tros de bosc que hi pot fer un miller de formigues, so es a parts a la sisena sinc anys i quatre splets, y lo dit pinalt a de dar casa per ell y lo bestiar y palla tot de franch (...)»*.³⁵
- 21.12.1592: Salvador Pinalt, pagès de Pierola, deixa a Pere Font un camp que ha tret per tres anys i dos esplets, per haver-li fet una bestreta de 5 lliures catalanes.³⁶

32. A. P. Pierola. Man. XVIII f. 42.

33. A. P. Pierola. Man. XVIII f. 133.

34. A. P. Pierola. Man. XVIII f. 142.

35. A. P. Pierola. Man. XVIII f. 144.

36. A. P. Pierola. Man. XVIII f. 151.

Molt possiblement no tots els francesos que arribaven a Catalunya venien carregats de *misèria*. Si bé tradicionalment s'ha assenyalat com a principal factor de l'emigració la superpoblació relativa existent en les comarques d'ambdós vessants del Pirineu, també és cert que n'hi ha d'altres, tals com les guerres de religió, que podrien justificar que no sols arribés gent desarrelada, sinó persones que disposaven d'uns cabals suficientment importants com per deixar diners.³⁷ Aquests, abans d'establir-se pel seu compte, podrien passar per múltiples situacions: des de *mossos* i *treballadors* subalterns en algun mas de pagesos benestants on col·laboren amb algun cabaler en la rompuda de terres que els cedien altres pagesos a canvi d'una bestreta de diners (com devia ser el cas d'en Jaume Guillamot, que acabem de veure, i en un primer moment d'en Pere Font) fins a rellogats d'algun pagès amb dificultats al qual fan una petita bestreta (com succeeix amb en Pere Font en el mas Pinalt).³⁸ En aquest sentit la vinguda de francesos a Catalunya no sols hauria significat una aportació important de braços per treballar la terra (o en algun ofici), sinó també de capital que per la via del crèdit a petits pagesos a canvi de cessions de terra a parts servia per diferir la desaparició definitiva d'una pagesia amb problemes de solvència cada cop més greus.

Atorgadors i obtenidors de parceries al terme de Pierola als segles XVI i XVII

Un repàs als llistats d'atorgadors i obtenidors de parceries en el terme de Pierola ens confirma les hipòtesis entorn de la participació dels diversos sectors pagesos en l'expansió dels conreus del segle XVI que hem apuntat en l'apartat anterior.

37. NADAL, Jordi: «La població catalana als segles XVI i XVII», a *Història de Catalunya*, Ed. Salvat, Barcelona, 1978, vol. IV, pp. 54-56.

38. I encara un cas semblant seria el de Juan Manent del regne de França, qui el 28 de juny de 1564 donava «al senyor juan valls (...) aquelles quatre llres. moneda barsa. les quals jo li tenia acomanada, per rahó de bons serveys he rebut dell hi de sa muller estant acollit en sa casa (...)», A. P. Pierola. Man. h-i f. 54 v.

El primer que s'observa en aquests llistats és que tant en el d'atorgadors com en el d'obtenidors hi ha una gran repetició de noms: mentre uns pagesos no fan més que cedir terres a parts, altres no fan més que rebre'n. El que sorprèn, però, —tal com ja dèiem més amunt— és que contra el que caldria suposar són els masos petits, amb problemes, els que més sovint recorren a aquesta pràctica de deixar terres a parts per tal d'obtenir uns diners per mitjà d'una *bestreta* que els fa l'obtenidor, qui es va rescabalant de les parts dels fruits que cada any ha d'entregar. Aquests préstecs serveixen per fer front a despeses derivades tant de la reproducció social de la família, com de la reproducció del sistema productiu, com de la pròpia subsistència an anys crítics (en diverses ocasions les bestretes consisteixen en una quantitat de terminada de cereals).

Del llistat d'obtenidors podem extreure diversos exemples que em semblen altament significatius. La família Cartró de Masquefa sembla que a començaments del segle XVII passa per un mal moment. Segons la documentació de Pierola entre 1610 i 1616 recorria a aquesta forma d'obtenció de diners en vuit ocasions. Els seus problemes, però, venien de lluny, ja que hem descobert que en la dècada de 1590 ja cedia terres a parts a canvi de diners.³⁹ Les famílies Gras, Paloma, Paret i Pinalt, que apareixen en reiterades ocasions a la llista d'atorgadors, també opten per aquesta fórmula per fer front a despeses diverses. Es tracta, en aquests casos, de formes d'endeutament dissimulades que s'afegeixen a les habituals (debitoris, vendes a carta de gràcia, censals...) i que graven els patrimonis d'aquestes famílies fins al punt de comprometre seriosament el seu esdevenidor. Totes aquestes famílies a llarg termini desapareixen i els seus masos passen a incorporar-se als dels grans tinents que ja el segle XV havien aconseguit aglevar diversos masos ròncs. Al segle XIX, per exemple, el mas Cartró

39. A.Ĉ.A. Fons notarial d'Igualada. Reg. 890. Not. Pere Güell de Piera. Any 1596 s. f.

haurà acabat a mans de la família Subirats-Mata de Garrigues, que, segons la contractació examinada, eren els principals beneficiaris de les cessions de terres a parts que feien els Cartró a començaments del segle XVII.⁴⁰ En el cas dels Gras, a la decadència econòmica que fa que hagin de gravar en reiterades ocasions el seu patrimoni amb parceries d'aquest tipus, s'afegeix la familiar, que fa que acabin caient en la xarxa de matrimonis endogàmics teixida per l'expansiva família Pasqual (de la qual només cal que diguem que en el segle XIX participà activament en el sindicat dels grans propietaris rurals que serà l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre). Els Paloma, els problemes dels quals arrenquen de començaments del segle XVI, el 1662 es veuen obligats a vendre el seu mas a un dels més grans terratinents del terme de Pierola, Joan Paret de la Serra.⁴¹ Finalment, la família Febrer (o Febrer àlies Pinalt), que arrossegava problemes de solvència des de començaments del segle XVI i que l'hem trobada cedint terres a parts als poderosos Mata de Garrigues (i a francesos subordinats a aquesta família) acabà venent diverses peces de terra a aquests potentats locals de manera que el seu patrimoni, si bé no desaparegué, restà considerablement retallat.⁴²

A l'altra cara de la moneda, en la relació dels obtenidors de terres a parts, trobem una major dispersió, però no deixen de saltar a la vista casos com els dels Fossalba o els mateixos Mata de Garrigues. El mas de Garrigues ja el trobem esmentat a Pierola al segle XI⁴³ i, si bé desconexim els grans passos de l'evolució familiar al llarg dels segles XII al XIV, creiem que ja en aquella època degueren portar una trajectòria ascendent. La fabulosa acumulació patrimonial que portarà a terme aquesta família al llarg

40. Vegeu el quadre adjunt sobre la formació del patrimoni Subirats-Mata de Garrigues.

41. A.C.A. Fons notarial d'Igualada. Not. Bartolomeu Costa d'Igualada. Capbreu de Pierola de 1679, ff. 44-48. Confessió de Joan Paret de Serra.

42. Vegeu els quadres adjunts referents a la família Subirats-Mata de Garrigues.

43. TÉRMENS i SAMSO, Josep i VALLS I JUNYENT, Francesc: «Pierola», a *Història de la comarca...*, Ob. cit. (en premsa).

del temps sembla que s'inicia al segle XV per vies diverses: compres del domini útil de masos que els seus antics propietaris abandonaven per passar a residir en alguna vila atrets pels elevats salaris que es pagaven en el sector artesanal; i sobretot l'obtenció d'establiments del senyor de terres ermes i masos ròncecs, l'ocupació dels quals sovint es disputaven amb pagesos veïns. L'obtenció de terres a parts del segle XVI, que com hem dit anava lligada a processos d'endeutament més o menys greu dels masos que els feien aquestes cessions, s'inscriu dins una vasta estratègia que comprèn des de pràctiques matrimonials de tipus endogàmic fins al préstec a interès, passant per la utilització de mà d'obra immigrada per posar en conreu les terres rebudes, o per l'acostament al senyor que els nomena batlles en reiterades ocasions.⁴⁴ Els passos donats al llarg del segle XVI i les primeres dècades del XVII seran decisius per enlairar famílies com els Mata de Garrigues vers els estrats més elevats de la pagesia, des d'on quan es produeixi la liquidació de l'Antic Règim a començaments del segle XIX passaran a formar part de les files d'aquells hisendats i grans propietaris rurals, burgesia agrària en definitiva. Cal al 1860, els Subirats, hereus d'aquells Mata de Garrigues originaris, disposaran d'un patrimoni superior als 1.000 jornals de terra (unes 500 ha) que, lluny de conrear directament, explotaran cedint petites porcions de terra a rabassa morta a persones enquadrades en el grup de petits pagesos sense terra, coneguts com a rabassaires. Els Subirats, tal com es pot veure en el quadre, en aquesta data de 1860 tenien establerts en les seves terres un conjunt de quasibé cent rabassaires que, sota contractes que els obligaven a pagar una cinquena, quarta, i en molts casos una tercera part de la collita al

44. Em sembla que són força significatius d'aquest acostament a les posicions del senyor per part de les famílies benestants de la població fets tals com el de la participació d'un delegat senyorial com a testimoni en els casaments d'aquestes famílies o encara més el d'oferir el mas com a lloc on portar a terme una capbreuació. Així ho feren els Mata de Garrigues al llarg del procés de capbreuació engegat el 1604.

propietari, els conreaven més de 600 jornals de terra. La culminació de la trajectòria familiar que acabem de descriure culmina el 1926, quan els Subirats, descendents d'aquells Mata de Garrigues originaris, aconseguiren casar la seva filla única, hereva de tot el patrimoni esmentat, amb en Jordi de Camps i de Casanova, marquès de Camps. Amb aquesta aliança matrimonial arribava al seu punt més alt l'ancestral endogàmia de classe practica-da pels Mata de Garrigues i després pels Subirats, i s'afegien a les més de 3.000 ha que el marquès de Camps posseïa a la província de Girona els més de 1.000 jornals d'Àgueda Subirats.⁴⁵

A manera de conclusió

Vistos aquests exemples, segons el meu parer força clarificadors, crec que es pot afirmar que l'expansió agrària del segle XVI es recolzà sobre una dinàmica interna de la comunitat pagesa tendent a aprofundir les diferències socials existents al seu si. L'explo-tació en benefici propi que feien els grans emfiteutes benes-tants de les dificultats d'uns pagesos amb problemes de supervi-vència social força greus havia de conduir tard o d'hora a la crisi d'aquest sector pagès. Una crisi que tindrà múltiples etapes, una de les quals degué iniciar-se cap a la tercera dècada del segle XVII, quan començaven a eclipsar-se les possibilitats de continuar ce-dint terres per ser rompudes i quan l'aturada de l'onada immi-gratòria devia fer difícil trobar braços disponibles per realitzar fei-nes tan pesades com la d'eixarmar trossos de bosc i fer formiguers. L'acceleració de les rompudes i de la protocol·lització de parce-ries des de finals dels segle XVI i durant els primers anys del XVII no s'ha de relacionar tan sols amb una pressió demogràfica crei-

45. Sobre el patrimoni dels marquesos de Camps vegeu el llibre d'ESTALELLA, Helena: *La pro-pietat de la terra a les comarques gironines*, Col·legi Universitari de Girona, Girona, 1984, pp. 172-178.

xent, sinó que també posa de manifest les dificultats d'aquest sector pagès que utilitza aquella fórmula contractual com a expedient de crisi. L'aturada a partir dels anys trenta del segle XVII, per la seva banda, s'ha de relacionar amb el límit imposat per la grandària d'aquests masos amb problemes i pel tall de l'onada immigratòria. La crisi no s'ha d'explicar en els termes maltusians acostumats de falta de recursos per a una població creixent, sinó que més aviat té a veure amb una forma concreta de distribució de la propietat agrària entre la pagesia i amb manca d'efectius humans que deixen d'acudir per la via immigratòria i es veuen delmats per greus crisis de mortalitat.

Quan s'aconsegueixin desvetllar els factors de la crisi d'aquesta petita pagesia de mas podrem conèixer quina va ser la clau de l'ascens d'uns sectors pagesos benestants, que es convertiran a llarg termini per processos de concentració patrimonial molt concrets en la burgesia agrària del segle XIX i de la primeria del XX. Per la meua part, crec que la resolució de la crisi baix-medieval hi va tenir un paper determinant, ja que a la vegada que deixava molt viu el règim senyorial introduïa elements desestabilitzadors al si de la comunitat pagesa, com ara el de la desigual distribució de les *terres vacants*, en especial els masos rònecs. Aquest fet significarà que els drets senyorials siguin molt desigualment suportables, i que no sigui el mateix, per exemple, pagar un cens d'una quarta de forment per un petit pagès que per un mas que s'hagi aglevat diversos masos rònecs. Els drets senyorials, si bé podien esdevenir una càrrega lleugera per a un pages benestant, en anys de mala collita podien hipotecar seriosament el futur d'un mas amb problemes, el pagès del qual es podia veure obligat a acudir al propi arrendatari de drets senyorials perquè li vengués, a preu d'any de crisi, els censos que abans li havia lliurat. A Pierola, durant la crisi de subsistències de 1677-78, l'escassetat obligà diversos pagesos a acudir als arrendataris del delme perquè els subministressin cereals i llegums que necessitaven presumiblement per sembrar. Aquells, en lloc de cobrar els imports de les vendes, els feren sig-

nar escriptures de debitori on es comprometien els compradors a pagar els productes rebuts a l'estiu següent al preu que es cotitzessin a la plaça d'Esparreguera en el darrer mercat del mes de maig.⁴⁶

Finalment, no hem d'oblidar que en els anys finals del segle XVI, segons sembla, tocà sotre la tendència alcista de la renda feudal i entre 1580 i finals de segle, segons els llocs, s'inicià una crisi dels ingressos senyorials que tard o d'hora degué fer reaccionar l'estament feudal.⁴⁷ Les conseqüències d'aquesta possible reacció sobre la precària situació d'algunes economies pageses podria ser el factor decisiu l'hora d'explicar la seva crisi al llarg del segle XVII. Un cop més, el que succeí a Pierola em sembla revelador. Quan l'any 1604 s'inicià un procés de capbreuació (la data i el fet mateix de la capbreuació, eina predilecta de control per part dels senyors, ja els trobo significatius), el seu notari n'exposava els motius en una concòrdia prèvia amb els que havien de ser capbreuats; les seves paraules són concloents:

*«Mn. Antoni Batlle —era el notari de la capbreuació— attenant y considerant que per ordre de sa senyoria —es refereix a la senyora jurisdiccional del terme— ha de capbreuar les cases, masos, terres, honors... y per rao de la qual capbreuació se deuen alguns darreriatges tant per successions, com per rahó de censos dexats de pagar y altres càrrechs que dits vassalls fer y prestar son tinguts y obligats a dita senyora, los quals sis exigien integrament seria voler aniquilar i traure de casa alguns dels homens propis y afogats a dit castell y terme, per co volent tractar ab los dits vassalls de dita Sra. Comtesa que tenen casa y fan foch y habitacio en dit terme de Pierola ha tinut amb ell la concordia següent...».*⁴⁸

46. A. P. Pierola. Man. XX ff. 1-13.

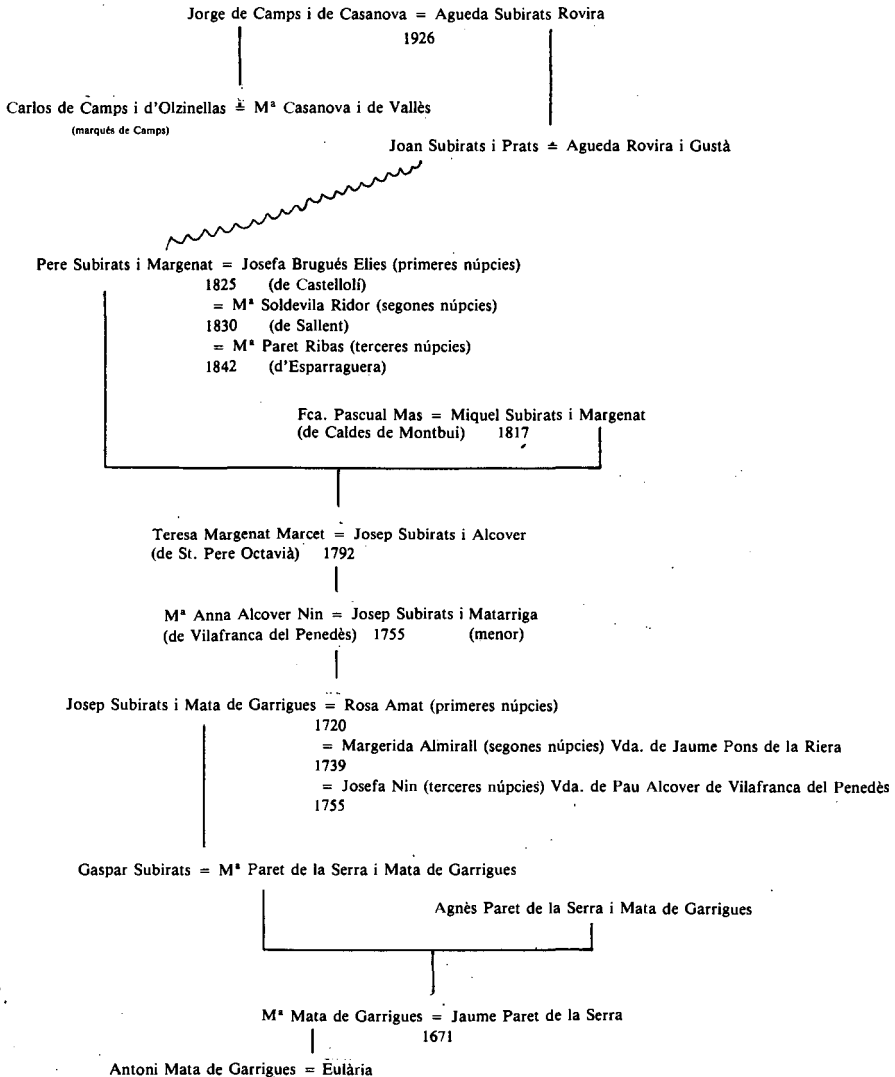
47. Sobre l'evolució de l'ingrés senyorial vegeu a més dels treballs ja citats de DURAN, M., d'aquesta mateixa autora: «L'evolució de l'ingrés senyorial a Catalunya (1500-1799)», a *Recerques*, 17, Curial, Barcelona, 1985, pp. 7-42. Vegeu també SERRA i PUIG, Èva: «Per una cronologia i interpretació de la crisi del segle XVII», a *Terra, treball...*, Ob. cit. pp. 214-246.

48. A. P. Pierola. Man. XVIII f. 178-179.

Annex I: Quadre genealògic

FAMÍLIA MATA DE GARRIGUES-SUBIRATS-DE CAMPS

FONT: LLIBRES SACRAMENTALS DE LA PARRÒQUIA DE PIEROLA

Annex II: Principals etapes de la formació del patrimoni de Joan Subirats (fins cap a 1860, descendent de la família Mata de Garrigues

Al llarg del segle XV: adquisició per compra, establiment....:

- 15.2.1420: compra del mar de Baldriga feta per Romeu de Garrigues a Joan de Mussons.
- 19.3.1422: el senyor de la quadra del Vilar estableix a Antoni Mata de garrigues els masos rònecs anomenats de Gosaranes i d'Estevens.
- 1460: Antoni de Garrigues presenta demanda contra Pere Gras a la cort del batlle de Pierola, amb qui es disputa un mas rònec.
- 10.1.1470: compra del mas de Goltres Subirà feta per Antoni Mata de Garrigues a l'hereu de Ramon Falquet àlias de Goltres.

Al llarg del segle XVI (segona meitat i primers trenta anys del XVII):

- Obtenció de terres a parts a canvi de bestretes de diners que posen en conreu amb l'ajut d'immigrants francesos.
- Cria de porcs i cessions *a parts* de nodrissos per ser engreixats *al ters guany*, paral·lelament engreix de bestiar en terres i pastures d'altres pagesos que els cedeixen el dret de pastura a canvi que els avancin diners.
- Participació en modalitats de crèdit més habituals (especialment deutoris) relacionats amb deixes de certes quantitats de cereals per al consum o la sembra.
- Engrandiment del patrimoni per mitjà de compra de terres d'execució de pagesos que els eren deutors.

- — 1.10.1550: compra del mas Vinyals de Pere Fèbrrer feta per Joan Mata de Garrigues.
- 22.10.1561: compra de part del mas Pinalt feta per Joan Mata de Garrigues a Gabriel Febrer àlias Pinalt.
- 27.10.1563: nova adquisició de terra a Gabriel Febrer.
- 22.11.1564: compra del mas Colomer a Gabriel Febrer.

Al llarg del segle XVII (segona meitat):

- Els Mata de Garrigues passen per problemes econòmics —que afecten el conjunt de la pagesia— que els obliguen a empenyorar algunes peces de terra. L'impuls anterior fou segurament decisiu per superar aquesta etapa crítica.

Segona meitat del segle XVIII i primers cinquanta anys del XIX:

- Els Subirats, descendents dels Mata de Garrigues, acaben d'arrodonir el patrimoni amb l'adquisició de diverses propietats en els termes del Bruc (mas del Castell —en desconeixem la data i procediments d'adquisició—) i Masquefa, on, per mitjà d'uns deutors i en cas de no retorn venda perpètua, adquiriren terres per un valor superior a les 8.000 lliures catalanes l'any 1840.
- Participaren activament en les darreres dècades del segle XVII en plets contra la percepció de determinats drets senyorials per part del senyor i en els anys vint del segle XIX boicotejaren la percepció de delmes i primícies per part del rector manant als seus nombrosos rabassaires que no paguessin aquells drets.
- A la vegada, no cessen d'establir terres a rabassa morta amb un enduriment progressiu de les clàusules referents a la participació de fruits. Cap a 1860 tenen un centenar de rabassaires establerts en les seves terres.

Annex III: Patrimoni de J. Subirats (descendent dels Mata de Garrigues) cap a 1860⁽¹⁾

Al terme de Pierola:

• Terra en explotació directa	228'3 jornals ⁽²⁾
• Terra cedida a rabassa morta	313'7 jornals
• Terra cedida sota altres fórmules contractuals	10'6 jornals
• TOTAL	552'6 jornals

Al terme de Masquefa:

• Terra en explotació directa	108'26 jornals
• Terra cedida a rabassa morta	161'24 jornals
• TOTAL	269'5 jornals

Al terme del Bruc:

• Terra en explotació directa	87'13 jornals
• Terra cedida a rabassa morta	152'44 jornals
• TOTAL	239'57 jornals

Al terme d'Esparreguera⁽³⁾

• Terra en explotació directa	3'29 jornals
• TOTAL	3'29 jornals

(1) Segons els amillaraments dipositats al fons d'hisenda de l'A.C.A.

(2) Un jornal = 0,4896 ha.

(3) Es fa difícil creure que només tingui aquest patrimoni a Esparreguera. És possible que tingui terres cedides a rabassa morta i que constin com a pròpies del rabassaire en l'amillament.

Al terme de Piera

• Un immoble on habitava	1.064'96 jornals
• TOTAL	1.064'96 jornals
• En explotació directa	426'98 jornals
• Cedida a rabassa morta	627'38 jornals
• Altres	10'60 jornals

En el conjunt de les seves terres tenia establerts un total de noranta-quatre rabassaires, habitants en els pobles esmentats.

ATORGADORS DE PARCERIES AL TERME DE PIEROLA ALS SEGLES XVI I XVII

DATA	ATORGADOR	PROCEDÈNCIA	OBTENIDOR	PROCEDÈNCIA	BESTRETA
07-03-1604	Alavedra, Montserrat	Pagès de Pierola	Mata de Garrigues, Jaume ET AL		
25-03-1556	Alsina, Joan	Pagès de Pierola	Rovira, Gabriel	Pierola	8 Ll. 8 S.
26-12-1560	Aravedra, Antoni	Pagès de Pierola	Pinalt, Salvador	Pagès de Pierola	
25-03-1571	Aravedra, Toni	Pagès de Pierola	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	
08-06-1921	Carreras, Antoni		Paret Pau	Pierola	7 Ll. (Feta per otorgador)
27-03-1623	Carreras, Antoni	Pagès de Pierola	Termens, Salvadör		6 Ll.
31-08-1636	Carreras, Antoni		Mata de la Riera, Jaume		14 Ll.
08-02-1643	Carreras, Salvador		Pons, Jose		12 Ll.
20-10-1621	Carreras, Toni	Pagès de Pierola	Carreras, Joan		29 Ll.
06-10-1610	Cartró, Joan	Pagès de Masquefa	Mata de Garrigues, Jaume	Pierola	5 Ll.
03-10-1610	Cartró, Joan	Pagès de Masquefa	Mata, Jaume		45 RS.
13-11-1611	Cartró, Joan	Pagès de Masquefa	Mata de Garrigues, Jaume i Antich (nebot)		5 Ll.
16-09-1612	Cartró, Joan	Masquefa	Mata de Garrigues, Miquel		20 RS.
12-05-1613	Cartró, Joan	Masquefa	Mata de Garrigues, Miquel		4 Ll.
20-01-1615	Cartró, Joan	Pagès de Masquefa	Joan	Treginer Montalla (Urgell)	4 Ll.
10-01-1618	Cartró, Joan	Pagès de Masquefa	Mata de Garrigues, Joan		2 Ll. 10 S.
06-01-1610	Cartró, Joan i família		Mata de Garrigues, Miquel		8 Ll.
22-12-1715	Civil, Baltasar	D'Esparraguera	Joncosa, Jaume		
08-01-1604	Claramunt, Antoni		Pujol, Bartomeu i Carreres, J. *		?
23-08-1609	Cucurella, Joan	Pagès de Pierola	Valls, Jaume	Pagès de Pierola	12 Ll.
06-08-1617	Duran, Montserratada Vda.		Mata de Garrigues, Antich i Jaume		6 Ll.
01-09-1621	Duran, Montserratada Vda.		Mata, Antich i Jaume (Germans)		4 Ll. 1 Q. de blat
10-04-1596	Enric, Joan	Pagès Curador Pubills Paret	Xoreu, Francesc		22 Ll.
09-05-1621	Fabrer, Miquel		Valls, Pere		40 Reals
24-01-1586	Fabrer, Salvador Als. Pinalt		Font, Pere	França	9 Ll.
02-11-1625	Ferrer de l'Estela, Jaume Piera		Termens, Salvador	Pagès de Pierola	6 Ll.

DATA	ATORGADOR	PROCEDÈNCIA	OBTENIDOR	PROCEDÈNCIA	BESTRETA
24-08-1610	Fossalba, Benet		Berni, Bernat	Oelasots Regne de França	
07-08-1558	Garau, Francesc	Pagès de Pierola	Fossalba, Jaume	Pierola	6 Ll.
22-11-1568	Garau, Francesc	Pagès de Pierola	Fossalba, Vicens		6 Ll. 12 S. ?
27-10-1590	Garau, Francesc	Pagès de Pierola	Xoreu, Francesc	Estranger	
09-03-1556	Garau, Pere	Pagès de Pierola	Rovira, Salvador		11 Ll.
01-09-1639	Golarda, Joana Vda.		Pujol, ?		7 Ll.
07-12-1568	Gras, Pere	Pagès de Pierola	Marchas, Joan	Collbató	6 Ducats ?
01-01-1596	Gras, Pere Joan	Pagès de Pierola	Paret, Jaume	Pierola	16 Ll.
18-09-1617	Gras, Pere Joan	Pagès de Pierola	Mata de Garrigues, Miquel		5 Ll.
04-10-1620	Gras, Pere Joan	Pagès de Pierola	Mata Antich	Pagès de Pierola	4 Ll.
17-09-1610	Gras, Pere Joan	Pagès de Pierola	Prats, Jaume		15 Ll.
27-09-1556	Gras, Salvador	Pagès de Pierola	Mata, Vicens Als. Parellada		
16-03-1563	Gras, Salvador	Gili			
10-10-1568	Gras, Salvador	Pagès de Pierola	Gili, Macià	Igualada	5 Ll.
29-07-1571	Gras, Salvador	Pagès de Pierola	Guillamot, Jaume	Regne de França	18 o. de Forment
20-01-1559	Gras, Toni Lluís	Pagès de Pierola	Soldevila, Francesc	Esparraguera	8 Ducats
09-04-1596	Janer, Joan	Pagès de Piera	Mata, Bartomeu i Benet		24 Ll.
03-09-1596	Janer, Joan	Pagès de Piera	Mata, Benet i Bartomeu	Pierola	24 Ll.
29-08-1620	Jorba, Jacinto i Salvador	Pagesos de Collbató	Carreras, Joan		53 Ll.
17-01-1623	Marquès, Jaume	Pagès de Pierola	Mata de Garrigues, Miquel		7 Ll.
25-07-1623	Marquès, Jaume	Pagès de Pierola	Mora, Macià		7 Ll.
09-09-1528	Mascurt, Bernat	Pagès de Masquefa	Mata de Garrigues, FC.		6 Ll.
07-10-1554	Mas, Joana Vda.	Esparraguera	Prats, Miquel		24 Ll.
26-01-1664	Mata de Garrigues, Antoni	Pagès de Pierola	?		
22-08-1645	Mata de Garrigues, Magda. i Toni		Brunet, Macià		160 Ll.
20-03-1643	Mercader, Alionor Mr. Jeroni Mercader	Boter de Barcelona	Esteve, Antoni	Pbre. de Sta. M. de l'Estany	
26-08-1582	Moneu, Jaume	Pagès de Piera	Valls, Joan	Pagès de Pierola	3 Ll. 15 S.
10-01-1549	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	Mata, Jaume	Pierola	57 S.
30-03-1552	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	Mata, Jaume		5 Q. Forment
11-05-1554	Paloma, Joan	Pierola	Mata, Jaume	Pierola	5 Ll.
09-03-1559	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	Figuera, Gabriel	Pierola	3 Ll. 5 S.
09-03-1559	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	Figuera, Gabriel	Pierola	8 Ducats
03-04-1559	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	Mata, Jaume	Piera	10 Ll.

DATA	ATORGADOR	PROCEDÈNCIA	OBTENIDOR	PROCEDÈNCIA	BESTRETA
03-04-1559	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	Mata, Jaume		19 Ll. 15 S.
20-11-1564	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	Garau, Salvador	Pagès de Pierola	
27-03-1565	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	Mata, Jaume	Pagès de Piera	11 Ll. Brau 1 Forment 9 Ll.
18-09-1585	Paloma, Joan i Joan		Paret, Jaume i Pujol, Ramon *		
23-01-1611	Paloma, Pere Joan		Paloma, Antoni i Grau, Arnau	Francès de la Vall d'Aran	
28-12-1612	Paloma, Pere Joan		Grau, Arnau	Castell Lleó França	15 RS.
21-11-1610	Paloma, Pere Joan i Anton	Pagesos de Pierola	Grau, Arnau i Gallorts, Bernat	Vall d'Aran i Xesos França	7 Ll.
10-10-1621	Paloma, Toni	Pagès de Pierola	Mata de Garrigues, Miquel		12 Ll. 2 S.
08-12-1625	Paret del Mas Mestre, Pere Joan		Mata, Antich i Jaume		4 Ll.
02-01-1561	Paret, Eulària Vda.	De Pierola	Fossalba, Benet		5 Ll.
10-09-1546	Paret, Joan		Fossalba, Miquel		
31-05-1553	Paret, Pere	Pagès de Pierola	Durana, Eulària		38 Ll.
02-09-1556	Paret, Pere	Pagès de Pierola	Marquès, Salvador	Pagès de Pierola	12 Ll.
01-09-1558	Paret, Pere	Pierola	Fossalba, Benet		4 Ll.
30-10-1575	Paret, Pere i Salvador	Pagès del Mas Mestre Pierola	Anrich, Jaume i Baró, Parot		
01-01-1609	Paret, Pere Joan		Mata de Garrigues, Miquel		15 Ll.
19-09-1610	Paret, Pere Joan		?		6 Ll.
14-08-1626	Paret, Pere Joan		Mata de la Riera, Joan i Pau		10 Ll.
17-10-1553	Pinalt, Gabriel	Pierola	Baronés, Pere	Monistrol	12 Ll.
02-11-1559	Pinalt, Gabriel	Pagès de Pierola	Galceran, Damià		5 Ll. 1 S.
22-05-1576	Pinalt, Salvador	Pagès de Pierola	Mata de Garrigues, Francesc		15 Ll.
20-09-1582	Pinalt, Salvador	Pagès de Pierola	Mata de Garrigues, Salvador *		11 Ll.
21-12-1592	Pinalt, Salvador	Pagès de Pierola	Font, Pere	Estranger	5 Ll.
28-05-1594	Pinalt, Salvador	Pagès de Pierola	Carreras, Montserrat		16 Ll.
01-04-1595	Pinalt, Salvador	Pagès de Pierola	Vila, Toni	Torà	10 Ll.
31-05-1539	Pons, Toni i Tomàs	Pierola	Figuera, Madona		8 Ll.
12-03-1562	Pons, Antoni	Pagès de Pierola	Farran, Janot i Salvador		20 Ll.
31-05-1539	Pons, Antoni i Tomàs		Alegre, Gabriel		20 Ll.
09-01-1605	Pons, Toni	Pagès de Pierola	Mata, Toni i Golart, Benet	Pierola	
02-09-1554	Proc. Acreadors de Fossalba		Sunyer, Andreu	Pierola	21 Ll.
11-11-1561	Riba, Francesc	Pierola	Farreras, Nadal		
01-06-1538	Riba, Franci	Pierola	Golart, Joan	Pierola	9 Ll. ?

DATA	ATORGADOR	PROCEDÈNCIA	OBTENIDOR	PROCEDÈNCIA	BESTRETA
16-04-1557	Rovira, Salvador	Pagès d'Esparraguera	Boat, Asbert	Treballador de Pierola	6 Ll. 12 S.
10-11-1566	Rovira, Salvador	Pagès d'Esparraguera	Fossalba, Vicens i Golart, Miquel	Pagès de Pierola	6 Ducats 10 Ll.
05-02-1616	Selva, Pau		Golart, Miquel		
25-09-1616	Selva, Pau	Pagès d'Esparraguera	Pons, Salvador	Pierola	?
15-07-1612	Valls, Jaume	Pagès de Pierola	Carreras, Joan	Puigmaurin França	

OBTENIDORS DE PARCERIES AL TERME DE PIEROLA ALS SEGLES XVI I XVII

DATA	OBTENIDOR	PROCEDÈNCIA	ATORGADOR	PROCEDÈNCIA	BESTRETA
31-05-1539	Alegre, Gabriel		Pons, Antoni i Tomàs		20 Ll.
30-10-1575	Anrich, Jaume i Baró, Parot		Paret, Pere i Salvador	Pagès del Mas Mestre. Pierola	
17-10-1553	Baronès, Pere	Monistrol	Pinalt, Gabriel	Pierola	12 Ll.
24-08-1610	Berni, Bernat	Delasots Regne de França	Fossalba, Benet		
16-04-1557	Boat, Asbert	Treballador de Pierola	Rovira, Salvador	Pagès d'Esparraguera	6 Ll. 12 S.
22-08-1645	Brunet, Macià		Mata de Garrigues, Magda i Toni		160 Ll.
15-07-1612	Carreras, Joan	Puigmaurin França	Valls, Jaume	Pagès de Pierola	
29-08-1620	Carreras, Joan		Jorba, Jacinto i Salvador	Pagesos de Collbató	53 Ll.
20-10-1621	Carreras, Joan		Carreras, Toni	Pagès de Pierola	29 Ll.
28-05-1594	Carreras, Montserrat		Pinalt, Salvador	Pagès de Pierola	16 Ll.
31-05-1553	Durana, Eulària		Paret, Pere	Pagès de Pierola	38 Ll.
20-03-1643	Esteve, Antoni	Pbre. de Sta. M. de l'Estany	Mercader, Alionor Mr. Jeroni Mercader	Boter de Barcelona	
12-03-1562	Farran, Janor i Salvador		Pons, Antoni	Pagès de Pierola	20 Ll.
11-11-1561	Farreras, Nadal		Riba, Francesc	Pierola	
31-05-1539	Figuera, Madona		Pons, Toni i Tomàs	Pierola	8 Ll.
09-03-1559	Figuera, Gabriel	Pierola	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	3 Ll. 5 S.
09-03-1559	Figuera, gabriel	Pierola	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	8 Ducats
24-01-1586	Font, Pere	França	Fabrer, Salvador Als. Pinalt		9 Ll.
21-12-1592	Font, Pere	Estranger	Pinalt, Salvador	Pagès de Pierola	5 Ll.
01-09-1558	Fossalba, Benet		Paret, Pere	Pierola	4 Ll.
02-01-1561	Fossalba, Benet		Paret, Eulària Vda.	De Pierola	5 Ll.
07-08-1558	Fossalba, Jaume	Pierola	Garau, Francesc	Pagès de Pierola	6 Ll.
10-09-1546	Fossalba, Miquel		Paret, Joan		
10-11-1566	Fossalba, Vicens	Pagès de Pierola	Rovira, Salvador	Pagès d'Esparraguera	6 Ducats
22-11-1568	Fossalba, Vicens		Garau, Francesc	Pagès de Pierola	6 Ll. 12 S. ?
02-11-1559	Galceran, Damià		Pinalt, Gabriel	Pagès de Pierola	5 Ll. 1 S.
20-11-1564	Garau, Salvador	Pagès de Pierola	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	
16-03-1563	Gili		Gras, Salvador		
10-10-1568	Gili, Macià	Igualada	Gras, Salvador	Pagès de Pierola	5 Ll.

DATA	OBTENIDOR	PROCEDÈNCIA	ATORGADOR	PROCEDÈNCIA	BESTRETA
01-06-1538	Golart, Joan	Pierola	Riba, Franci	Pierola	9 Ll. ?
05-02-1616	Golart, Miquel		Selva, Pau		10 Ll.
28-12-1612	Grau, Arnau	Castell Lleó França	Paloma, Pere Joan		15 RS.
21-11-1610	Grau, Arnau i Gallorts, Bernat	Vall d'Aran i Xesos França	Paloma, Pere Joan i Anton	Pagesos de Pierola	7 Ll.
29-07-1571	Guillamot, Jaume	Regne de França	Gras, Salvador	Pagès de Pierola	18 Q. de Forment
20-01-1615	Joan	Treginer Montalla (Urgell)	Cartró, Joan	Pagès de Masquefa	4 Ll.
22-12-1715	Joncosa, Jaume		Civil, Baltasar	D'Esparraguera	
07-12-1568	Marchas, Joan	Collbató	Gras, Pere	Pagès de Pierola	6 Ducats ?
02-09-1556	Marquès, Salvador	Pagès de Pierola	Paret, Pere	Pagès de Pierola	12 Ll.
16-09-1612	Mata de Garrigues, Miquel		Cartró, Joan	Masquefa	20 RS.
06-08-1617	Mata de Garrigues, Antich i Jaume		Duran, Montserrat Vda.		6 Ll.
09-09-1528	Mata de Garrigues, FC.		Mascurt, Bernat	Pagès de Masquefa	6 Ll.
22-05-1576	Mata de Garrigues, Francesc		Pinalt, Salvador	Pagès de Pierola	15 Ll.
06-01-1610	Mata de Garrigues, Jaume	Pierola	Cartró, Joan	Pagès de Masquefa	5 Ll.
07-03-1604	Mata de Garrigues, Jaume et al.		Alavedra, Montserrat	Pagès de Pierola	
13-11-1611	Mata de Garrigues, Jaume i Antich (Nebot)		Cartró, Joan	Pagès de Masquefa	5 Ll.
10-01-1616	Mata de Garrigues, Joan		Cartró, Joan	Pagès de Masquefa	2 Ll. 10 S. 5 D.
01-01-1609	Mata de Garrigues, Miquel		Paret, Pere Joan		15 Ll.
06-01-1610	Mata de Garrigues, Miquel		Cartró, Joan i família		8 Ll.
12-05-1613	Mata de Garrigues, Miquel		Cartró, Joan	Masquefa	4 Ll.
18-09-1617	Mata de Garrigues, Miquel		Gras, Pere Joan	Pagès de Pierola	5 Ll.
10-10-1621	Mata de Garrigues, Miquel		Paloma, Toni	Pagès de Pierola	12 Ll. 2 S.
17-01-1623	Mata de Garrigues, Miquel		Marquès, Jaume	Pagès de Pierola	7 Ll.
20-09-1582	Mata de Garrigues, Salvador		Pinalt, Salvador	Pagès de Pierola	11 Ll.
31-08-1636	Mata de la Riera, Jaume		Carreras, Antoni		14 Ll.
14-08-1626	Mata de la Riera, Joan i Pau		Paret, Pere Joan		10 Ll.
04-10-1620	Mata, Antich	Pagès de Pierola	Gras, Pere Joan	Pagès de Pierola	4 Ll.
08-12-1625	Mata, Antich i Jaume		Paret del Mas Mestre, Pere Joan		4 Ll.
01-09-1621	Mata, Antich i Jaume (Germans)		Duran, Montserrat Vda.		4 Ll. 1 Q. de blat
09-04-1596	Mata, Bartomeu i Benet		Janer, Joan	Pagès de Piera	24 Ll.
08-09-1596	Mata, Benet i Bartomeu	Pierola	Janer, Joan	Pagès de Piera	24 Ll.
10-01-1549	Mata, Jaume	Pierola	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	57 S.
30-03-1552	Mata, Jaume		Paloma, Joan	Pagès de Pierola	5 Q. Forment

DATA	OBTENIDOR	PROCEDÈNCIA	ATORGADOR	PROCEDÈNCIA	BESTRETA
11-05-1554	Mata, Jaume	Pierola	Paloma, Joan	Pierola	5 Ll.
03-04-1559	Mata, Jaume		Paloma, Joan	Pagès de Pierola	19 Ll. 15 S.
03-04-1559	Mata, Jaume	Piera	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	10 Ll.
27-03-1565	Mata, Jaume	Pagès de Piera	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	11 Ll. Brau i Forment
03-10-1610	Mata, Jaume		Cartró, Joan	Pagès de Masquefa	45 RS.
09-01-1605	Mata, Toni i Golart, Benet	Pierola	Pons, Toni	Pagès de Pierola	
27-09-1556	Mata, Vicens Als. Parellada		Gras, Salvador	Pagès de Pierola	
25-07-1623	Mora, Macià		Marquès, Jaume	Pagès de Pierola	7 Ll.
23-01-1611	Paloma, Antoni i Grau, Arnau	Francès de la Vall d'Aran	Paloma, Pere Joan		
25-03-1571	Paloma, Joan	Pagès de Pierola	Aravedra, Toni	Pagès de Pierola	
01-01-1596	Paret, Jaume	Pierola	Gras, Pere Joan	Pagès de Pierola	16 Ll.
18-09-1585	Paret, Jaume i Pujol, Ramon *		Paloma, Joan i Joan		9 Ll.
08-06-1621	Paret, Pau	Pierola	Carreras, Antoni		7 Ll. (Feta per otorgador)
26-12-1560	Pinalt, Salvador	Pagès de Pierola	Aravedra, Antoni	Pagès de Pierola	
08-02-1643	Pons, José		Carreras, Salvador		12 Ll.
25-09-1616	Pons, Salvador	Pierola	Selva, Pau	Pagès d'Esparraguera	?
17-09-1610	Prats, Jaume		Gras, Pere Pau	Pagès de Pierola	15 Ll.
07-10-1554	Prats, Miquel		Mas, Joana Vda.	Esparraguera	24 Ll.
08-01-1604	Pujol, Bartomeu i Carreres, J. *		Claramunt, Antoni		?
01-09-1639	Pujol, ?		Golarda, Joana Vda.		7 Ll.
25-03-1556	Rovira, Gabriel	Pierola	Alsina, Joan	Pagès de Pierola	8 Ll. 8 S.
09-03-1556	Rovira, Salvador		Garau, Pere	Pagès de Pierola	11 Ll.
20-01-1559	Soldevila, Francesc	Esparraguera	Gras, Toni Lluís	Pagès de Pierola	8 Ducats
02-09-1554	Sunyer, Andreu	Pierola	Proc. Acreadors de Fossalba		21 Ll.
27-03-1623	Termens, Salvador		Carreras, Antoni	Pagès de Pierola	6 Ll.
02-11-1625	Termens, Salvador	Pagès de Pierola	Ferrer de l'Estela, Jaume	Piera	6 Ll.
23-08-1609	Valls, Jaume	Pagès de Pierola	Cucurella, Joan	Pagès de Pierola	12 Ll.
26-08-1582	Valls, Joan	Pagès de Pierola	Moneu, Jaume	Pagès de Piera	3 Ll. 15 S.
09-05-1621	Valls, Pere		Fabrer, Miquel		40 Reals
01-04-1595	Vila, Toni	Torà	Pinalt, Salvador	Pagès de Pierola	10 Ll.
27-10-1590	Xoreu, Francesc	Estranger	Garau, Francesc	Pagès de Pierola	
10-04-1596	Xoreu, Francesc		Enric, Joan	Pagès Curador Pubills Paret	22 Ll.
19-09-1610	?		Paret, Pere Joan		6 Ll.
26-01-1664	?		Mata de Garrigues, Antoni	Pagès de Pierola	